

ROZHOVORY O DIDAKTIKE

Darina Dvorská (FiF UK): O vyučovaní pedagogiky a spoločného základu učiteľstva

1 O vyučovaní pedagogiky a spoločného základu učiteľstva sa rozprávame s doktorkou
2 Darinou Dvorskou.

3 Darina Dvorská pôsobí na Katedre pedagogiky a andragogiky Filozofickej fakulty Univerzity
4 Komenského v Bratislave. Vyštudovala učiteľstvo psychológie a pedagogiky na Pedagogickej
5 fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Venuje sa pregraduálnej príprave budúcich
6 učiteľov a učiteliek a spolupodieľa sa na tvorbe unikátneho e-learningového nástroja
7 Učiteľská akadémia UK.

8 Aká bola tvoja cesta k učiteľstvu?

9 Moja cesta k učiteľstvu bola zdanlivo priamočiara. Pochádzam z učiteľskej rodiny, pri výbere
10 strednej školy som prirodzene siahla po strednej pedagogickej škole a tam som vyštudovala
11 učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo. Paradoxne ma to začalo vtedy baviť. Celá
12 stredná škola bola vtedy bohato pretkaná praxou. Učili sme sa hrať na dva hudobné nástroje,
13 tvorili sme divadelné prestavenie pre deti v materských školách, veľa sme vytvárali rôzne
14 pomôcky a mali vlastne sme naozaj veľmi veľa praxe, a teda tie pomôcky sme aj v praxi
15 overovali. A výber vysokej školy sa vlastne, podobne ako strednej, veľmi prirodzene niesol
16 v znamení obľúbenosti predmetu a aj obľúbenosti vyučujúcich vtedy. Silne ma ovplyvnil môj
17 triedny učiteľ pedagogiky a moja vtedajšia pani učiteľka psychológie, ktorá nás učila
18 vývinovú a pedagogickú psychológiu. Preto som si vlastne vybrala na vysokej škole
19 vyštudovať učiteľstvo dvoj-aprobácie, teda psychológie a pedagogiky v kombinácii.
20 A zároveň som vlastne vďaka ďalším skvelým učiteľom na Pedagogickej fakulte Univerzity
21 Komenského v Bratislave, kde som vlastne vyštudovala, znova dostávala veľmi aktívne
22 príležitosti spoluriešiť rôzne úlohy. A naozaj som sa presviedčala čoraz viac vlastne o tom,
23 že učiť sa a učiť je výborné. Školiteľ vtedy mojej ročníkovej práce, a následne aj pán školiteľ
24 mojej diplomovej práce, a neskôr dizertačky mi vytvárali množstvo príležitostí vyskúšať si
25 a načuchnúť aj k iným aktivitám, a tými aktivitami to bol výskum. A teda naozaj som
26 prirodzene nadobudla ďalšiu vášeň, ktorou sa výskum stal. Už počas vysokoškolského štúdia
27 a dlhší čas som učiteľstvo a školu brala ako záľubu a množstvo školských tém ma nejako
28 prirodzene zaujímalo. A potom, paradoxne, v poslednom ročníku vysokej školy moja cesta
29 smerovala do súkromnej sféry. Začala som na začiatku brigádovať a následne pracovať
30 najskôr v architektonickom ateliéri ako asistentka a potom následne vlastne po vysokej škole
31 som pracovala v personálnej firme. Napriek tomu ma tie školské témy stále zaujímali
32 a vlastne nechala som sa istým spôsobom namotivovať a vrátila som sa na vysokú školu.
33 S tým, že som najskôr si spravila rigorózne pokračovanie zo školskej pedagogiky a vlastne

1 následne dizertačné štúdium a skončila som vlastne doktorátom. Počas doktorátu som
2 vlastne svoje štúdium viackrát prerušila kvôli materským povinnostiam. A v zásade od toho
3 roku 2014-2015 som začala vyučovať na vysokej škole. A nastúpila som na Pedagogickú
4 fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, teda na moju domovskú fakultu, kde som sa
5 vlastne venovala príprave budúcich učiteľov, vtedy už aj v dennej aj v externej forme štúdia,
6 aj vlastne príprave pomáhajúcich profesií v učiteľstve. Od roku 2019 som vlastne po tretej
7 materskej dovolenke nastúpila na Filozofickú fakultu, na moje súčasné pôsobisko, kde sa
8 vlastne naďalej venujem pregraduálnej príprave budúcich učiteľov.

9 **Čo máš na učení úplne najradšej?**

10 Podľa mňa učiteľovanie a proces učenia je neustále sa meniaci a dynamický ekosystém, ktorý
11 je naozaj plný tvorivosti a inšpirácie. A tie, hlavne stretnutia, priamy kontakt s nasledujúcou
12 generáciou učiteliek a učiteľov je pre mňa plný námetov, plný zaujímavých, tvorivých
13 myšlienok a naozaj je to pre mňa veľkým životným obohatením.

14 **A čo naopak považuješ, v učení a učiteľovaní, ako si povedala, za náročné?**

15 Pre mňa je náročná aj tá menlivosť, o ktorej sme sa bavili. Naozaj ten ekosystém vlastne so
16 sebou prináša tú menlivosť. Učiteľstvo je podľa mňa veľmi prirodzené teda mimoriadne
17 psychicky aj časovo náročné v súčasnosti. Dokáže naozaj človeka pohltiť. Teda je naozaj
18 niekedy skutočne fuška aj sprevádzať mladého dospelého človeka na svojej ceste zo svojej
19 komfortnej zóny do zóny učenia a byť mu neustále takým skúsenejším komunikačným
20 partnerom. Takže to myslím, že je naozaj na učení náročné.

21 **Prečo potrebujú učelia, resp. budúci učelia predmety takého toho učiteľského základu? 22 Pedagogický základ učiteľstva, psychologický základ učiteľstva...**

23 To je výborná otázka, Janka. Dôvodov si myslím, že je hneď niekoľko. Teraz sa pokúsím
24 vypichnúť hlavne tie, ktoré ja považujem za najpodstatnejšie. Pre mňa je na začiatku veľmi
25 dôležité si stanoviť to, čo chceme v pregraduálnej príprave chceme dosiahnuť. Ak chceme,
26 aby na konci magisterského štúdia učiteľstva sa z mladých ľudí postupne stávali učelia,
27 ktorí budú pripravení čeliť výzvam v dnešných školách, je potrebné podľa mňa v súčasnosti
28 zmeniť optiku. Ak chceme, aby títo ľudia boli schopní kriticky uvažovať nad učením sa svojich
29 zverencov a cielene konať v prospech ich rozvoja, ale aj naozaj spätne citlivo reflektovať
30 a prispôbovať svoje konanie situáciám a kontextu školy, v ktorej budú pôsobiť, je potreba
31 dobre začať. Akokoľvek si to v úvode stanovíme, bez pevného učiteľského jadra sa to za tak
32 relatívne krátky čas k tým ideálom dá len ťažko priblížiť. Podľa mňa, vysoká škola pre mňa
33 po naozaj zážitkovej a praktickej strednej ma presvedčila o tom, že dobrá teória dokáže
34 vlastne poslúžiť človeku ako maják, ktorý ma spoľahlivo odnaviguje na ceste, ktorou sa po
35 častokrát rozbúrenom a naozaj rôznofarebnom mori školského vzdelávania treba vydať.

36 Ak chceme, aby naše deti sa denne v školách stretávali s učiteľmi a nie s nejakými
37 encyklopedistami, ktorí vlastne stoja pred tabuľou, základom je viesť ich k tomu, aby boli
38 schopní didakticky plánovať a tvorivo adaptovať poznatky pre stredoškóľakov, ale aj

1 základoškolákov, aby naozaj dokázali vhodne spolutvoriť a prispôbovať učebné
2 prostredie, aktívne, cielene podnecovať žiakov a žiačky k efektívnej interakcii. Naozaj, podľa
3 mňa musíme im neúnavne vytvárať rôznorodé učebné príležitosti a zároveň v rámci výučby
4 formatívne i sumatívne diagnostikovať a vyhodnocovať tie výsledky. Všeobecná rovina
5 učiteľského základu, podľa môjho názoru, naozaj ponúka jasnosť v myslení aj rozhodovaní
6 a odborová zložka dvoch aprobácií budúcim učiteľom a učiteľkám ponúka obsah. A už niekto
7 oveľa múdrejší predtým mnou povedal, že prvé bez druhého by bolo prázdne a druhé bez
8 prvého by bolo slepé. A to podľa mňa nechceme.

9 **No, tak si tak trochu naznačila aj odpoveď na tú ďalšiu otázku. Ako by sa mali učiť tieto**
10 **predmety?**

11 Tak asi poznáme tú odpoveď. Teda možno taká všeobecná odpoveď je, že inovatívne. Ale aby
12 som to možno konkretizovala. Myslím si, že jednak by to malo byť inovatívne a zaujímavé,
13 ale vlastne jasne postavené na výskumných zisteniach. A to je podľa mňa taký ten základ
14 možno vysokých škôl do budúcnosti. Pretože budúcim učiteľkám chceme cez bohatosť
15 a zaujímavosť vzdelávacieho prostredia a učebných úloh vlastne niekedy naozaj, veľmi často
16 opakovaním, a adekvátne štartovať a podporovať ich vlastné individuálne cesty a tie snahy
17 na ceste z lavíc za katedru. A zároveň nechceme našich nasledovníkov a nasledovníčky učiť
18 niečo, čo sami nerobíme. Preto sa vlastne napríklad ja snažím zo semestra na semester
19 naozaj prinášať novšie obsahy, prispievať ďalšími výskumnými zisteniami, a to všetko
20 rôznorodosťou metód a spôsobov, ako môžeme spoločne ten obsah uchopovať.

21 **A ak by si mala Arabelin prsteň a mohla by si niečo zmeniť z večera do rána v učiteľskej**
22 **príprave, v pregraduálnej príprave učiteľov, čo by to bolo? Také rýchle, funkčné, jasné...**

23 To je tiež veľmi dobrá otázka, Arabelin prsteň by chcel asi každý z nás. Tak ja by som po prvé
24 spojila bakalársky a magisterský stupeň štúdia do uceleného učiteľského štúdia, päťročného.
25 Pretože podľa mňa, delenie mu nesvedčí. Šťasti ho považujem za nezmyselné. Pretože
26 pragmaticky vzaté, učiteľ s bakalárskym titulom je pre našich riaditeľov a pre naše riaditeľky
27 nezamestnateľným človekom. Následne by som dôslednejšie dbala na to, aby sa študentom
28 hneď od prvého ročníka vlastne bolo umožňované postupne teóriu a prax a následnú
29 reflexiu prepájať v zmysluplný celok. Čiže mali by sme my na vysokej škole im neustále
30 hľadať a nachádzať kompromisy medzi praxou a teóriou v zmysle evidence-based
31 poznatkov. Naozaj súhlasím s Lewinom, že neexistuje nič praktickejšie, ako dobre fungujúca
32 teória. A to sa dá dosiahnuť aj tým, že popri prednáškach a seminároch začneme, my
33 vysokoškolskí učители dôslednejšie inovovať a využívať aj iné, rôznorodejšie formy
34 vzdelávacích činností na vysokej škole ako sú napríklad exkurzie, cvičenia a podobne.

35 Po ďalšie si myslím, že študenti učiteľstva mali mať príležitosti viesť a riešiť rôznorodé
36 aplikačné úlohy – čo možno najrôznorodejším spôsobmi a postupmi (kolaboratívne,
37 individuálne, cez mikrovýstupy, projektovo, cez videoštúdie, cez prípadové štúdie
38 a podobne). Pretože naozaj mne sa častokrát potvrdilo to, že tak ako sme boli vzdelávaní,
39 máme prirodzene tendenciu aj my vzdelávať. Ja si veľmi dobre spomínam si, na taký šok, keď

1 som po strednej pedagogickej škole a tých mesačných dlhých praxiach, sa dostala a nakukla
2 na výške do reality až v treťom ročníku počas kratučkej hospitácie. Nazdávam sa, že nielen
3 teda pre mňa to bolo prineskoro, ale cítila som to aj mojich spolužiakov, že množstvo ľudí
4 ako keby dlho, dlho chcelo ísť do tých školských lavíc a chcelo sa pozrieť na to školovanie
5 z iného uhla pohľadu. Čo je teda podľa môjho názoru prineskoro. Ja veľmi dobre rozumiem
6 záťaži, ktorú našim stredoškolským a základnoškolským kolegom tými praxami spôsobujeme,
7 ale nazdávam sa, že namiesto takých štandardných foriem praxe, ako ich poznáme doteraz,
8 by sme mali zvoliť a nachádzať iné formy, ako im to pomyselné okno do praxe otvárať.
9 Nemyslím tým len to, čo sme začali s kolegami a s kolegyniami, sú to tie videoštúdie, teda
10 sledovanie, popis a rozbor videa z vyučovacích hodín, ale vlastne napríklad aj cez exkurzie
11 a tak ďalej.

12 Zároveň ešte považujem za veľmi podstatné a dôležité priebežne monitorovať
13 a vyhodnocovať tie vzdelávacie výsledky a profesijný priebežný seba rozvoj a rozvoj. Pretože
14 to nám podľa mňa jasnejšie dokáže naznačiť, nakoľko je nami zvolená cesta efektívna. Čo si
15 ešte myslím, že by mohlo pomôcť je naozaj taká tá lepšia kolegiálna spolupráca. Nemyslím
16 len vysokoškolské pracoviská a ľudí, teda kolegov, medzi nimi, spolupráca s našimi cvičnými
17 školami, teda učiteľmi a učiteľkami v nich. Ja by som si vedela predstaviť, aby sme sa
18 pravidelne naozaj snažili načúvať riaditeľom a riaditeľkám a snažili sa hľadať a nachádzať
19 spoločné riešenia, pretože ani izolovanosť tomu učiteľskému vzdelávaniu, vlastne
20 pregraduálnej príprave, podľa môjho názoru, vôbec nepristane. Skvalitňovať vzdelávanie
21 a školstvo sa dá hlavne prostredníctvom spolupráce s praxou, ale aj komunikáciou so
22 vzdelávacou politikou. A možno nakoniec by som povedala, že naozaj, ak chceme
23 absolventov, na ktorých bude akademická obec Univerzity Komenského právom hrdá,
24 máme všetci začať naozaj od seba. A som presvedčená o tom, že spoločne sa našimi
25 aktívnymi snahami naozaj dokážeme urobiť z týchto učiteľských programov ľudsky
26 zmysluplné a atraktívne štúdium. Možno posledné povzdychnutie, alebo taký ten odkaz do
27 budúca je, že učiteľstvo a pedagogické vedy, podľa môjho názoru naozaj v súčasnej dobe
28 reštartujú a znovu štartujú proces profesionalizácie, ale aj metodologickej kultivácie
29 a koncepcnej revitalizácie. A verím, že všetci spoločne nepremeškáme túto šancu
30 a príležitosť na pôde univerzity začneme našim budúcim kolegom a kolegyniam ukazovať,
31 že vzdelanie a učiteľstvo aj napriek všetkému má našu úctu.

4

32 **No tak teda, veľmi pekne si to zhrnula, tak akože vizionársky. Dúfajme, že sa nám to podarí**
33 **naplniť. A čo by si odkázala budúcim učiteľkám a učiteľom?**

34 Milé budúce učiteľky, milí budúci učelia, milí priatelia, známi aj neznámi, prajem vám
35 množstvo skvelých nápadov a inšpiratívnych a podporných ľudí, ktorých počas tak vzácneho
36 študentského obdobia stretnete. Nezapúdajte na to, že každý z nás rodičov si pre svoje dieťa
37 zaslúži láskavého učiteľa, ktorý je dostatočne prísny, ale na druhej strane spravodlivý, ale aj
38 partnerský a podporujúci. A nakoniec vám želim, aby ste mali odvahu vydať sa na cestu
39 stávania sa učiteľom a naozaj, nech Vám to učiteľstvo chutí.

UČITEĽSKÁ
AKADÉMIA
Univerzita Komenského
v Bratislave

- 1 Veľmi pekne ďakujeme kolegyni doktorke Darinke Dvorskej z Filozofickej fakulty, z Katedry
- 2 pedagogiky a andragogiky, kde na spoločnom základe zabezpečuje výučbu pedagogickej
- 3 komunikácie a metodológie pedagogického výskumu. Ďakujeme, Darinka.
- 4 Ja ďakujem za rozhovor.

Prepis záznamu v roku 2023 vyhotovila:

Mgr. Karin Černickaja, Ústav aplikovanej psychológie, FSEV UK

Ako citovať tento rozhovor:

Dvorská, D. (2023). O vyučovaní pedagogiky a spoločného základu učiteľstva. In: Dvorská, D., Sokolová, L., Karolčík, Š., Dovičák, M., Griguš, S., & Hrcán, Z.: *Učiteľská akadémia UK* [webová stránka]. Získané z <https://www.ucitelskaakademia.sk>.